

Για τον Α.Β. Μουμτζάκη

για τον Σύνδεσμο Φιλολόγων ν. Δράμας
Ειρήνη Νικηφοράκη, 2^ο Γυμνάσιο Δράμας

Το Σεπτέμβριο του 1985 διορίστηκα στην ακριτική Δράμα και τοποθετήθηκα στο Γυμνάσιο Φωτολίβους που τότε λειτουργούσε σε απογευματινή βάρδια. Τέλη Σεπτεμβρίου γνώρισα από κοντά τον αείμνηστο Αναστάσιο Μουμτζάκη, του οποίου τα βιβλία είχα διδάξει τα προηγούμενα χρόνια στα φροντιστήρια του Πειραιά.

Η γνωριμία μαζί του υπήρξε καταλυτική για την πορεία μου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και με επηρέασε σημαντικά ιδιαίτερα στον τομέα διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας. Προερχόμενη από το πανεπιστήμιο Αθηνών αντιμετώπισα μια άλλη σχολή στο θέμα της γλωσσικής διδασκαλίας που στη συνέχεια υιοθέτησα και ενέταξα στη διδασκαλία μου.

Ο αείμνηστος Α.Β. Μουμτζάκης μας υποδέχτηκε το Σεπτέμβριο του 1985 με σεμινάρια για νεοδιόριστους και αναπληρωτές φιλολόγους. Δε θα ξεχάσω την ενότητα που μας δίδαξε, ήταν η 8^η του βιβλίου της Α' τάξης της νεοελληνικής γλώσσας: Στο τσίρκο, με την Πίπη τη Φακιδομύτη και με το συντακτικό μέρος να αφορά τον συνταγματικό και παραδειγματικό άξονα.

Μας δίδαξε την ενότητα με αγάπη και μεράκι, ένα βροχερό πρωινό του Σεπτέμβρη και μας έδειξε νέους ορίζοντες στην προσέγγιση των κειμένων. Με απλότητα και λιτούς τρόπους, με οδηγό το συναίσθημα και την τάξη. Ένοιωσα ότι μπορούσα να στηριχτώ πάνω στα κείμενά του και ότι ήταν πραγματικά σύμβουλος και όχι επιθεωρητής – όπως κακώς νομίζαμε. Και ήρθε η ώρα της συνάντησης μέσα στην τάξη. Ένα απόγευμα, ύστερα από συνεννόηση, μας επισκέφτηκε στο Γυμνάσιο Φωτολίβους και με χαρά – και δέος – τον δέχτηκα μέσα στην τάξη μου. Ήταν μια πρώτη γυμνασίου με χαρούμενα και καλά παιδιά που αγαπούσα ιδιαίτερα. Εκείνο το απόγευμα εξετάζαμε την 12^η ενότητα και συγκεκριμένα το Β' μέρος – γένος, πτώση, αριθμός ουσιαστικών.

Κείμενο αναφοράς «η φάρμα των ζώων» και ακολουθούσαν τα επίκοινα και η άσκηση με τα μικρά των οικοσφαιρών ζώων και τις ονομασίες τους. Το μάθημα κυλούσε ευχάριστα, με άνεση, γοργό ρυθμό και δεν φαινόταν ότι κάτι θα πήγαινε στραβά. Όταν ρώτησα «πώς ονομάζεται το μικρό της αγελάδας;», ο Σάκης, μαθητής χαρούμενος, γελαστός πάντα, αλλά και μέτριος στην απόδοση επέμενε να απαντήσει στην ερώτηση. Σίγουρη πως σ' ένα χωρίο με ζωντανά, σταύλους, κτλ. τα παιδιά ήταν εξοικειωμένα με τα ζώα, τα μικρά τους και τα ονόματά τους του έδωσα το λόγο. Ο Σάκης χαρούμενος φώναξε: «γιαβρί, κυρία». Προσπάθησα να σταθώ στο ύψος των περιστάσεων και να διορθώσω διακριτικά το Σάκη λέγοντάς του πως το μικρό το λένε μοσχαράκι, αλλά ο Σάκης επέμενε. Προσπέρασα το σκόπελο, ολοκλήρωσα το Β' μέρος και τότε ο αγαπημένος μου σύμβουλος σηκώθηκε από το πίσω μέρος της τάξης, ήρθε στην έδρα και ζήτησε να πει δυο λόγια στα παιδιά. Εγώ ένιωσα μια αμηχανία και σκέφτηκα ότι κάτι δεν έκανα καλά. Εκείνος με το γνωστό χαμόγελό του στράφηκε στο Σάκη και τον ρώτησε αν η γιαγιά του τον προσφωνεί «γιαβρί μου» καμιά φορά. Ο Σάκης καταχάρηκε και απάντησε «ναι», και τότε αναφέρθηκε στην προηγούμενη απάντηση του μαθητή. «Γιαβρί λέμε αυτό που αγαπάμε πολύ, το μικρό, το χαϊδεμένο, γιατί όχι και το μικρό της αγελάδας;». Χάρηκε ο Σάκης, εγώ ηρέμησα και όταν επιστρέψαμε στη Δράμα, καθώς οδηγούσα σκεφτική μου είπε: «ο Σάκης χάρηκε το μάθημα. Ο αυθορμητισμός των παιδιών μας βοηθάει στη δουλειά μας. Μην τον φοβάσαι».

Πέρα από το περιστατικό με το Σάκη, αυτήν την πρώτη μου χρονιά στο γυμνάσιο έμαθα πολλά από τις συναντήσεις μας. Πώς θα μάθει ένα παιδί ορθογραφία στην Α' γυμνασίου; μου πρότεινε έναν τρόπο απλό, εύκολο και με ικανοποιητικά αποτελέσματα. «Πες τους να γράφουν μια-δυο σειρές την ημέρα από τα κείμενα, την ιστορία, τη γεωγραφία ή όποιο βιβλίο θέλουν. Να υπαγορεύει ο μπαμπάς, η μαμά, η γιαγιά, αλλά να το διορθώνουν μόνοι τους. Να έχουν ένα δικό τους τετράδιο και αν θέλουν θα στο δείχνουν». Έπιασε το μέτρο αυτό και κάποιοι βελτιώθηκαν σημαντικά, μου έδειχναν το τετράδιό τους και καμάρωναν.

Θα αναφέρω μια-δυο συμβουλές του, που εφαρμόζω μέχρι σήμερα, 26-27 χρόνια μετά. «Μια άσκηση για το σπίτι, δυο το πολύ. Έχουν εξάωρο τα παιδιά, δεν έχουν μόνο το δικό μας μάθημα». Πράγματι είχε δίκιο. Μία άσκηση, όχι καμία, κάποτε και προφορική. Οι μαθητές ανταποκρίνονταν, γιατί μπορούσαν να διαθέσουν τον απαιτούμενο χρόνο.

Τέλος, μια ακόμα συμβουλή του που αφορούσε τη διόρθωση της έκθεσης κυρίως, αλλά και των τετραδίων. «Όχι κόκκινο, όχι μεγάλα γράμματα στη διόρθωση. Μικρές υπογραμμίσεις με μαύρο, πράσινο και να διορθώνουν μόνοι το λάθος τους, αλλά να τα κοιτάς, διακριτικά, την επόμενη φορά. Για πολλά χρόνια ακολουθούσα αυτή την συμβουλή. Απέφευγα το έντονο κόκκινο στις διορθώσεις μου. Και τώρα, όποτε διορθώνω τεστ, εκθέσεις, γραπτά, τον θυμάμαι και υπογραμμίζω διακριτικά το λάθος με διάφορα χρώματα. Ως φόρο τιμής στο πρόσωπό του συμβουλεύω και τους νεότερους να κάνουν το ίδιο, αυτούς που δεν είχαν την τύχη και την τιμή να το ακούσουν να συμβουλεύει και να συζητά για την γλώσσα και τη διδασκαλία της.

Μια ακόμη εμπειρία που δεν ξεχνώ και δείχνει το ήθος του. Το 1987 ξεκίνησα μεταπτυχιακές σπουδές στον τομέα γλωσσολογίας στην Θεσσαλονίκη με την εποπτεία του Αγαθοκλή Χαραλαμπόπουλου. Ωραίες ιδέες πάνω στο αγγλικό μοντέλο διδασκαλίας της γλώσσας, αλλά έπρεπε να αποδείξω ότι το βιβλίο της νεοελληνικής γλώσσας του Γυμνασίου ήταν ανεπαρκές για την εκπαίδευση.

Ταλανίστηκα πολύ, γιατί πίστευα στο βιβλίο, το είχα δουλέψει με αγάπη τρία χρόνια κα επιπλέον πίστευα στη λειτουργικότητά του αλλά σεβόμουν και το δημιουργό του. Δεν μπορούσα να συμφωνήσω με την άποψη του καθηγητή μου. Πήγα στο γραφείο του αείμνηστου Α.Β. Μουμτζάκη και του εξέθεσα τον προβληματισμό μου. Βιβλιοκριτική και καταδίκη ουσιαστικά του βιβλίου για να πάρω το μεταπτυχιακό ή... Μου πρότεινε να ξαναδουλέψω το θέμα και χωρίς συναισθηματισμούς, με επιστημονικά κριτήρια να προσφέρω τη βιβλιοκριτική στον καθηγητή μου, με τα λάθη και τις παραλείψεις που θα έβρισκα και προσπαθούσε να με πείσει ότι ήταν σημαντικό που ασχολούνταν οι πανεπιστημιακοί με την διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στην πράξη.

Εκείνο το μεταπτυχιακό δεν τελείωσε και εγώ δεν το μετάνιωσα.